

Initiativ for etisk handel (IEH) og **Fairtrade** arbeider for etisk og rettferdig handel mellom Sør og Nord. Grunntanken er at uansvarlig handel og næringsvirksomhet motvirker bærekraftig utvikling i lokalsamfunn i Sør som ellers høster gevinst av handel. IEH og Fairtrade arbeider for utviklingsfremmende handel gjennom ulike, men komplimenterende, metoder.

Hva er etisk handel?

Etisk handel er samfunnsansvarlig næringsvirksomhet som fremmer og ivaretar arbeidstakerrettigheter og miljø i leverandørkjeden. Etske retningslinjer definerer minstestandarder for arbeidet. Aktører som jobber målrettet og systematisk med etisk handel, bruker sin påvirkningskraft som kunde, produsent eller agent til å forbedre arbeidsforholdene for menneskene som tilvirker varene de selger.

Hva er Fairtrade?

Fairtrade er en internasjonal merkeordning for rettferdig råvarehandel mellom bønder og plantasjer i Afrika, Asia og Latin-Amerika og importører i Nord. Når du ser Fairtrade-merket på et produkt, betyr det at bønder får en mer rettferdig råvarebetaling, plantasjearbeidere får kontrakt og fast lønn, og at det jobbes for stadig bedre arbeidsforhold. I Norge selges bl.a. kaffe, juice, bananer, te, sjokolade, blomster, vin, sukker og bomull med Fairtrade-merket.

Etisk handel - metode

Etisk handel er konkret og målrettet forbedringsarbeid over tid, for å imøtekomme utfordringer som for eksempel uforsvarlige HMS- og lønnsforhold, i globale leverandørkjeder. IEH-medlemmer jobber etter en 7-trinns modell for forbedringsarbeid. Å ha etiske retningslinjer er første skritt. I tillegg er blant annet kartlegging av arbeids- og miljøforhold i leverandørkjeden en viktig del av arbeidet.

Fairtrade – metode

Fairtrade gir tryggere sosiale og økonomiske rammer til en million bønder og arbeidere, samt deres familier, gjennom:

- Rettferdig, stabil og direkte råvarehandel.
- Arbeidskontrakter, fast lønnsutbetaling og minimum nasjonal minstelønn for plantasjearbeidere.
- Ekstra pott penger til utviklingstiltak (premium).
- Tryggere arbeidsforhold (ILO-konvensjonene).
- Miljøtiltak

Fairtrade kjøper og selger ikke produkter, men tillater bruk av Fairtrade-merket på produkter som er produsert og handlet etter de internasjonale Fairtrade-standardene.

Etisk handel – aktører

Det overordnede formålet med IEHs arbeid er å forbedre arbeidsforhold for bønder og arbeidere i medlemmenes leverandørkjeder. IEH er en medlemsorganisasjon for bedrifter, organisasjoner, fagbevegelse og offentlige virksomheter, som gjennom medlemskap forplikter seg til konkret forbedringsarbeid i egne leverandørkjeder. Medlemmene jobber enten med forbedringsarbeid direkte rettet mot produsent, eller indirekte gjennom mellomledd.

Fairtrade – aktører

Bønder og arbeidere: Fairtrades mål er bedring av deres arbeids- og levekår. De må overholde krav til bl.a. sikker produksjon, arbeiderrettigheter, og miljøvern.

Importører/salgslédd: Norske bedrifter kjøper råvarer for en rettferdig pris og betaler premium til bonden/plantasjen. Produktet i butikk har Fairtrade-merket på emballasjen.

Forbrukere: At forbrukere kjøper Fairtrade-merkede produkter er en forutsetning for Fairtrade-handelen. For hvert kjøp fortsetter utviklingen i Sør!

Etisk handel – kontroll

IEH er ikke en garantiordning. At globale leverandørkjeder ofte er komplekse og uoversiktlige, gjør det vanskelig å garantere at forholdene i kjeden er "i skjønneste orden". I etisk handel er kontroll (audit) et viktig virkemiddel til å kartlegge arbeids- og miljøforhold og identifisere forbedringsmuligheter. Kontroller bør skje i samarbeid med lokal ekspertise på forbedringsarbeid, og resultere i en forbedringsplan som viser tiltak og tidsfrister for utbedring.

Fairtrade – kontroll

For at bønder og arbeidere skal få mest mulig nytte av Fairtrade-handelen og for at importører og forbrukere skal kunne stole på Fairtrade-merket, kontrolleres det at produksjonen og handelen foregår etter Fairtrade-standardene. Det ISO 65-akkrediterte kontrollorganet FLO-CERT kontrollerer alle produsenter og importører. Fairtrade handler imidlertid om mennesker og utvikling, og er ingen garanti for perfekte forhold. Virkelig bærekraftig utvikling drives frem av bønder og arbeidere over tid, med hjelp fra Fairtrade.